

PHÁT HUY TRUYỀN THỐNG MẶT TRẬN DÂN TỘC THỐNG NHẤT VIỆT NAM TRONG THỜI KỲ ĐỔI MỚI

GS VĂN TẠO

Mặt trận dân tộc thống nhất (MTDTTN) do Đảng lãnh đạo có một truyền thống lịch sử vẻ vang. Từ khi ra đời năm 1930 với tên Đông Dương phản đế đồng minh đến nay là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, MTDTTN Việt Nam đã có bề dày lịch sử 75 năm (1930-2005). Sự trường tồn này là hiếm có trong lịch sử các nước trên thế giới.

Trong 3/4 thế kỷ, Mặt trận liên tục phát triển qua những chặng đường đấu tranh gay go, quyết liệt của dân tộc, của cách mạng, mở ra một quy luật là: đoàn kết - đấu tranh. Đấu tranh thắng lợi để có đoàn kết cao hơn, rộng hơn.

Đoàn kết - đấu tranh là thuộc tính của "Mặt trận". Trong lịch sử cách mạng Trung Quốc, MTDT được coi là một trong ba phép quý (tam pháp bảo) của cách mạng. Đó là: *chính quyền, mặt trận và quân đội*. Mặt trận cách mạng đối lập với mặt trận phản cách mạng. Mỗi bên đều có đội tiên phong, chủ lực quân, hậu bị quân trực tiếp và gián tiếp... đấu tranh phủ định nhau. Khi một mặt đối lập là mặt trận phản cách mạng đã bị phủ định, thì mặt trận cách mạng chuyển sang hình thái mới với tên gọi mới, cơ cấu tổ chức lực lượng mới phù hợp với giai đoạn mới của cách mạng.

Trong sự nghiệp đổi mới ngày nay, chúng ta luôn phải đoàn kết - đấu tranh trên các mặt trận: tư tưởng,

chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội, quân sự, ngoại giao..., đấu tranh thắng lợi để có đoàn kết cao hơn như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng đúc kết:

Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết.

Thành công, thành công, đại thành công.

Nghị quyết Đại hội IX của Đảng đã nêu rõ: "Kế thừa truyền thống quý báu của dân tộc, Đảng ta luôn luôn giương cao ngọn cờ đại đoàn kết toàn dân. Đó là đường lối chiến lược, là nguồn sức mạnh và động lực to lớn để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội"¹.

Hiến pháp năm 1992 cũng ghi: "Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các thành viên là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân... Nhà nước tạo điều kiện để Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên hoạt động có hiệu quả"².

Trong thực tế, nhờ đoàn kết, đấu tranh thắng lợi mà Mặt trận Tổ quốc ngày nay đã phát triển rộng lớn, vững chắc, đảm đương được những nhiệm vụ cao cả:

1. Đoàn kết hơn 80 triệu người Việt Nam cư trú trên lãnh thổ Việt Nam và một bộ phận là Việt kiều cư trú ở nhiều nước trên thế giới.

2. Đoàn kết toàn dân trong một quốc gia đa dân tộc, nhiều sắc tộc.

3. Đoàn kết một cộng đồng dân tộc *hiều tôn giáo và có cả bộ phận lớn không tôn giáo.*

4. Đoàn kết trong *xây dựng đất nước* với mục tiêu phấn đấu: "... Giữ vững độc lập, thống nhất, vì dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh..."³ trong bối cảnh quốc tế nhiều thuận lợi, nhưng cũng không ít khó khăn do xu thế hiện đại hoá, toàn cầu hoá, quốc tế hoá mang lại.

5. Đoàn kết *giữ nước* trong bối cảnh quốc tế đa cực, có sự lũng đoạn của các siêu cường và sự phát triển mới chưa từng có của vũ khí huỷ diệt cũng như nghệ thuật chiến tranh hiện đại do sự phát triển cao của khoa học, công nghệ...

Phát huy truyền thống của ông cha trong thực hiện các nhiệm vụ kể trên, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã thực sự trở thành một *khối đại đoàn kết toàn dân* rộng lớn, góp phần thực hiện thành công Cương lĩnh và Chiến lược cách mạng của Đảng, phát huy được sức mạnh của *liên minh công, nông, trí* trong phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng XHCN; tham gia phát triển văn hóa, khoa học, coi văn hoá là một động lực to lớn trong phát triển xã hội và đã thu được nhiều kết quả; góp phần vào việc thực hiện chủ trương xoá đói, giảm nghèo; tham gia xây dựng và củng cố hệ thống chính trị, từ xây dựng quy chế dân chủ cơ sở đến xây dựng Nhà nước pháp quyền với nền quốc phòng toàn dân vững mạnh.

Điều cần quan tâm hiện nay để có thể kế thừa và phát huy truyền thống Mặt trận trong công cuộc đổi mới một cách có hiệu quả hơn nữa là phải vận dụng "mâu thuẫn luận" và "thực tiễn luận" của chủ nghĩa duy vật lịch sử và chủ nghĩa duy vật biện chứng vào xây dựng và phát triển Mặt trận, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng vận dụng. Đó là phải xác định rõ mặt trận đối lập là gì để xây dựng mặt trận cách mạng mạnh mẽ và quyết thắng. Phải chăng mặt trận đối lập hiện nay chính là những kẻ thù "xâm lược, chia cắt, đói nghèo, yếu kém, bất công, mất dân chủ, lạc hậu" có thể coi là mặt đối lập của "độc lập, thống nhất, dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh", kèm theo đó là 4 nguy cơ như Hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ Khoá VII của Đảng đã chỉ rõ: tụt hậu xa hơn về kinh tế so với nhiều nước trong khu

vực và trên thế giới; lệch hướng XHCN; nạn tham nhũng và tệ quan liêu; "diễn biến hoà bình" của các thế lực thù địch⁴.

Hiện nay bốn nguy cơ trên vẫn tồn tại, trong đó nguy cơ tụt hậu về kinh tế đang là một thực tế; nguy cơ lệch hướng vẫn luôn phải đề phòng; nguy cơ về nạn tham nhũng và tệ quan liêu có chiều hướng gia tăng và ngày càng trầm trọng; nguy cơ diễn biến hoà bình cũng không hề có biểu hiện giảm nhẹ. Sự can thiệp vào nội bộ ta về vấn đề nhân quyền, dân tộc, tôn giáo... của các thế lực thù địch luôn tiếp diễn.

Kinh nghiệm lịch sử MTDTTN cho thấy, trước mỗi khó khăn chúng ta đều phát huy tinh thần sáng tạo, xây dựng và cải tiến tổ chức để tiến hành đấu tranh một cách có hiệu quả: Thời kỳ Mặt trận dân chủ 1936 -1939, trước nguy cơ phát xít xâm lược, Đảng ta đã đưa phong trào đòi dân chủ, dân sinh lên cao, nhưng không coi nhẹ nhiệm vụ dân tộc. Thời kỳ 1940-1945 Đảng ta thay Mặt trận phản đế Đông Dương bằng các hình thức Mặt trận của ba dân tộc Việt, Miên, Lào, lập Mặt trận Việt Minh. Năm 1946 thành lập Hội liên hiệp quốc dân Việt Nam (Liên Việt). Phát huy sức mạnh của toàn dân tộc, năm 1951 Việt Minh và Liên Việt hợp nhất thành Mặt trận Liên - Việt, một lực lượng mạnh mẽ góp phần quyết định đưa kháng chiến chống Pháp đến thành công. Thời kỳ chống Mỹ, cứu nước, Đảng ta vận dụng kinh nghiệm lịch sử, lồng ghép ba hình thức Mặt trận trong cả nước thành một mặt trận chung tạo thành lực lượng to lớn góp phần quan trọng giành thắng lợi hoàn toàn trong kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

Chung quy lại, đoàn kết dân tộc, đoàn kết toàn dân phát huy mọi sáng tạo trong thực hiện chiến lược và sách lược cách mạng của Đảng đã tạo nên một sức mạnh tổng hợp vô địch để chiến thắng bất cứ kẻ thù nào, đó là truyền thống quý báu nhất của MTDTTN Việt Nam.

Ngày nay, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam làm thế nào để phát huy được truyền thống đó của MTDTTN? Trước hết, Mặt trận cần tích cực, chủ động tham gia vào việc đổi mới và củng cố hệ thống chính trị mà Mặt trận là một thành viên quan trọng. Nhiệm vụ hàng đầu của yêu cầu này là phải "đổi mới tư duy chính trị" về củng cố hệ thống chính trị.

GIÁ TRỊ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA...

(Tiếp theo trang 34)

Hệ thống chính trị luôn bao gồm hệ thống tổ chức chính trị, hệ thống tư duy chính trị, hệ thống cơ chế vận hành của tổ chức chính trị. Trước Đại hội VI của Đảng, hệ thống chính trị vẫn được duy trì như cũ, nhưng từ sau Đại hội VI nhờ đổi mới tư duy chính trị và cải tiến hệ thống cơ cấu vận hành tổ chức chính trị mà đã có sự đổi mới, đó là một thành công to lớn.

Nước ta đã thu được nhiều thắng lợi trong sự nghiệp đổi mới, nhưng những nguy cơ vẫn còn. Phải có *tư duy chính trị mới* để ngăn ngừa cuộc khủng hoảng mới không để nó xảy ra. Mặt trận phải góp phần tích cực vào nhiệm vụ nâng cao trình độ lý luận của cán bộ, đảng viên để đủ sức nắm bắt được thực tiễn, phát hiện ra chân lý cách mạng.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam có liên minh công, nông, trí thức mạnh, thành viên trí thức đông, nhiều "lao động trí thức" làm việc trong môi trường khoa học kỹ thuật hiện đại, công nghệ cao. Đó là lực lượng có thể đóng góp nhiều về lý luận và kinh nghiệm thực tiễn.

Trong những năm gần đây ở nước ta đã xuất hiện việc "liên kết 4 nhà" trong nông nghiệp hay một số tập thể các nhà giáo có tâm huyết góp ý với ngành giáo dục... Thiết nghĩ, trong việc chống tham nhũng chúng ta cần có tổ chức của những "phản biện nhân dân" như kiểu những Giám nghị đại phu thời Lý, Trần. Thời Lý, ngoài Ngự sử đài còn có các quan Giám nghị đại phu. Thời Trần đặt thêm chức "Hàm giám nghị đại phu" không phải là quan chức mà là những người dân thường trung thực, dám đứng ra góp ý, can ngăn những điều làm sai trái của vua, quan... Mặt trận Tổ quốc Việt Nam có đầy đủ khả năng và điều kiện để làm các việc này vì Mặt trận là "của dân, do dân, vì dân": *Mặt trận vì dân mà tổ chức. Dân nhờ Mặt trận mà được phát biểu, được để đạt ý kiến, nguyện vọng với Đảng và Chính phủ.* Đó cũng là một sáng tạo trong phát huy truyền thống của Mặt trận trong thời kỳ đổi mới.

1, 3. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, CTQG, H, 2001, tr.123

2. Hiến pháp Việt Nam năm 1946, 1959, 1980 và 1992, CTQG, H, 1995, tr.139

4. Xem: Văn kiện Hội nghị đại biểu toàn quốc giữ nhiệm kỳ Khóa VII, CTQG, H, 1994, tr.25.

Hơn nữa, giai cấp có tính hữu hạn, lịch sử còn *dân tộc, đặc biệt là những giá trị kết tinh trong truyền thống và bản sắc dân tộc, văn hoá dân tộc thì trường tồn.* Trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế đang diễn ra hiện nay, vấn đề dân tộc, chủ quyền, an ninh quốc gia và vai trò nhà nước dân tộc đang đặt ra một cách bức xúc. Ý thức dân tộc ngày càng mạnh, phát triển dân tộc ngày càng trở thành mối quan tâm thường trực ở tầm chiến lược của các nước. *Phát triển dân tộc, chấn hưng dân tộc bằng cả kinh tế và văn hoá, bằng đường lối chính trị đoàn kết và đồng thuận trở thành một giá trị quan trọng của CNXH.*

5. *Giá trị quốc tế và thời đại.* Một trong những giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin mà những người XHCN ngày nay kế thừa, đó là chủ nghĩa quốc tế chân chính và mục tiêu lịch sử của thời đại quá độ.

CNXH, CNCS là nội dung sứ mệnh lịch sử của GCCN, giai cấp mang trong lòng nó một *bản chất quốc tế*, đứng ở hàng đầu cuộc đấu tranh của *thời đại ngày nay.* Giá trị quốc tế và thời đại của CNXH trong điều kiện ngày nay đòi hỏi phải chống lại chủ nghĩa dân tộc hẹp hòi, cực đoan, biệt phái, chủ nghĩa phân lập và chủ nghĩa bá quyền. Thực hiện lợi ích dân tộc đồng thời phải góp phần vào lợi ích quốc tế của các dân tộc khác. Lập trường XHCN xa lạ với thái độ vị kỷ dân tộc, lảng tránh nghĩa vụ quốc tế. Tính quốc tế và thời đại của CNXH trong thế giới đương đại ngày nay đòi hỏi phải củng cố quan hệ bình đẳng, hữu nghị, hợp tác giữa các dân tộc, góp phần vào *hòa bình và phát triển* là hai chủ đề lớn của thời đại.

Đó là hệ giá trị cơ bản của CNXH trong thế giới đương đại. Nó phải trở thành *hệ quy chiếu* để xác định các vấn đề khác trong thực tiễn của CNXH như về mô hình xây dựng và phát triển, về đường lối, giải pháp, chính sách của các nước XHCN và các phong trào đấu tranh cho CNXH.

1. Dẫn theo Việt Phương, báo cáo khoa học: "Thế kỷ XX và vài thập niên đầu thế kỷ XXI".